

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Дар'я ЦЕХОЦЬКА,

учениця 11Б класу

*Наукового ліцею „Політ” при Обласному коледжі
„Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка” Полтавської обласної ради
м. Кременчук, України*

*Науковий керівник: **Володимир ПИЛИПЕНКО***

викладач суспільних дисциплін

*Наукового ліцею „Політ” при Обласному коледжі
„Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка” Полтавської обласної ради
м. Кременчук, України*

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНУ СПАДЩИНУ СОФІЇ РУСОВОЇ

Період національного та духовного відродження, який уже вкотре переживає наша держава, супроводжується зростанням інтересу до історії, культури, духовних витоків і надбань народу. До діячів, які посідали чільне місце в національному просвітительському русі і були свідомо вилучені з нього радянською наукою, належить і Софія Федорівна Русова (1856-1940) – великий педагог, авторка багатьох досліджень з педагогіки, історії, географії, співзасновниця педагогічної академії в Україні, співробітник чисельних часописів та журналів. Ще донедавна її плідна наукова спадщина та просвітительська діяльність були невідомі українському суспільству. Тим більше не йшла мова про її значення в історії України. Праці мислительки в Україні не перевидавалися з 1922 року, а найбільш відомі були надруковані в еміграції. Не йшлося про С. Русову і як про частину пантеону українських вчених, пов'язаних саме з історією України.

Тому на сьогодні недостатньо дослідженою є значна спадщина С. Русової вченої, громадської діячки. Між тим, вона розробила проблеми освіти, культури, які залишаються актуальними і нині. Крім того, твори педагога містять багато методичних порад, педагогічних спостережень, висновків культурно-освітнього характеру, що на часі для теоретиків і практиків учительської справи.

У працях С.Русової знаходимо осмислення і узагальнення великого досвіду: про соціалізацію, індивідуалізацію, гуманізацію виховання, про дидактичні принципи та методичні прийоми виховання та навчання, зокрема про принцип самодіяльності учнів, про навчання як гру, про драматизацію. У контексті реформування української школи, розвитку Нової української школи (НУШ) як вважають сучасні педагоги спадщина С. Русової набуває більшого значення.

У сучасній українській педагогічній науці тільки почали з'являтися ґрунтовні дослідження, в яких у систематизованому й узагальненому вигляді аналізуються педагогічні погляди, літературно-публіцистична творчість, освітня й громадсько-політична діяльність С.Русової.

Окремі аспекти життя і діяльності видатної просвітительки висвітлювалися у літературно-публіцистичних статтях, на сторінках таких журналів та часописів, як „Рідна школа”, „Дошкільне виховання”, „Початкова школа”, „Україна”, „Педагогіка і психологія”. У них друкувалися статті О.Губки [1], Г.Дацюк [2], Н.Калениченко [4], О.Проскури [6], В.Сергєєвої [7] та інших. У Києві та Чернігові з нагоди 135-річчя і 140-річчя з дня народження були проведені ювілейні науково-практичні конференції, присвячені життєвому і творчому шляху просвітительки.

У 1996 році з'явилися друком “Вибрані твори” вченої зі вступною статтею О.Проскури [6]; 3. Нагачевська упорядкувала збірник статей і матеріалів “Софія Русова і Галичина”. У цьому ж році видана монографія І.Зайченка [3] “Педагогічна концепція С. Ф.Русової”. За сприяння центру досліджень проблем української державності вийшли з друку "Мої спомини" С.Русової. Тоді ж була

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

захищена кандидатська дисертація І.Пінчук [5] "Освітня діяльність і педагогічні погляди С.Русової (1856-1940)", у 1997 році вийшли “Вибрані педагогічні твори” С.Русової у 2-х книгах із передмовою Є.Коваленко та І. Пінчук; захищена кандидатська дисертація В.Сергєєвої [7] “Проблеми дошкільного виховання у педагогічній спадщині Софії Русової”.

Загалом русовознавство на сьогоднішній день становить незначну кількість наукових досліджень, у яких наголошується на тому, що С.Русова вперше в Україні створила концепцію національної освіти, розвивала питання виховання й навчання рідною мовою, спираючись на самодіяльність та творчість учнів, створила систему дошкільного виховання.

Отже, педагогічна спадщина С.Ф. Русової як унікальне явище в історії освіти України характеризується тим, що вона одночасно була ідеологом, організатором освіти, вченим-аналітиком, педагогом, психологом, методистом. Саме вона відіграла визначну роль у розвитку педагогічної освіти в Україні.

Її велика творча спадщина увійшла в золотий фонд педагогічної науки й завжди актуальна. Цілком по-сучасному сприймається нині, як і колись, заклик Софії Русової працювати на благо українського народу: “Життя не жде, воно кличе нас до роботи. І доля, щастя нашого народу залежить від того, як ми проведемо в життя дороге, велике гасло: вільна національна школа для виховання вільної, свідомої, дужої нації.”

Впродовж усього свого творчого життя, просвітительської діяльності С. Русова зверталася до джерел української національної педагогіки, оскільки вважала, що саме народна педагогічна мудрість як сума теоретичних знань та практичного досвіду, набутих попередніми поколіннями, допоможе розрізнати добро і зло та визначати гуманність вчинків та дій людини. Ідеї С. Ф. Русової щодо національного виховання та принципу народності знайшли своє втілення в сучасній концепції національної освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губко О.Т. Формування національної свідомості юнацтва у світлі ідей Софії Русової. *Рідна школа*. 1992. №1. с.13-15
2. Дацюк Г. Софія, бо мудра. *Початкова школа*. 1992. №1.с.59,61.
3. Зайченко І. В. Педагогічна конвенція С.Ф. Русової. Чернігів: Деснянська правда, 2006. 262.с.
4. Калениченко Н.П., Кониленко Н.Б. Софія Русова [Текст]. *Рідна школа*. 1991. №12. с. 68,71.
5. Пінчук І. М. Освітня діяльність і педагогічні погляди С.Русової (1856-1940): Автореф. дис. канд. пед. наук. К.1994. 20 с.
6. Проскура О.В. Софія Русова. *Освіта України*. 1997. №33.
7. Сергеева В.Ф. Про деякі питання концепції національного дошкільного виховання Софії Русово. *Педагогічний пошук: інформаційно-методичний вісник*. 1996. №1. с.20-21.

Анна ЛИТВИНЕНКО,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

Обласний коледж „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія

імені А. С. Макаренка” Полтавської обласної ради,

м. Кременчук, Україна

Науковий керівник: Ірина ОЛІЙНИК,

асистент кафедри початкової освіти гуманітарних

дисциплін та інформатики Обласного коледжу

„Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка”

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

ШЛЯХИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сучасне суспільство висуває нові вимоги до виховання молодого покоління, зокрема до формування його моральних орієнтирів. Моральне